Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language,
Online ISSN 2348-3083, SJ IMPACT FACTOR 2016 = 4.44, www.srjis.com
UGC Approved Sr. No.48612, FEB-MAR 2018, VOL- 6/26

నాటి సామెతలు - నేటి కాలానికి చమత్కార అన్వయ పరిశీలన

డా,, బండి జగన్మోహన్

తెలుగు అధ్యాపకులు , ఎస్వీ డిగ్రీ కళాశాల, కలకడ, చిత్తూరు.

1. ప్రవేశిక

భాష మానవ నాగరికతకు ప్రాణం అయితే, సామెతలు ఆ భాషకు ఆభరణాలు. ఒక జాతి సంస్కృతిని, వారి ఆలోచనా విధానాన్ని, జీవన శైలిని ప్రతిబింబించే సజీవ దర్పణాలు సామెతలు. తెలుగు జానపద సాహిత్యంలో సామెతలకు అత్యున్నత స్థానం ఉంది. వందల పేజీల గ్రంథం చెప్పలేని నిజాన్ని, ఒక చిన్న సామెత సూటిగా గుండెలకు హత్తుకునేలా చెప్తుంది.
'సామెత' అనే పదం 'సామ్యత' (పోలిక) అనే సంస్కృత పదం నుండి ఉద్భవించింది. దీనిని లోకోక్తి, జనశృతి అని కూడా అంటారు. ఆంగ్లంలో దీనిని 'Proverb' అంటారు. సామెతలు ఏ ఒక్కరో కూర్చుని నిఘంటువులు చూసి రాసినవి కావు. జీవితంలో ఎదురైన చేదు అనుభవాలు, గమనించిన సత్యాలు, సమాజంలోని విచిత్ర ప్రవర్తనల నుండి ఇవి పుట్టాయి. జానపద సాహిత్యం అడవి పూవులా స్వేచ్ఛగా, సహజంగా వికసించింది. ఈ జానపద సాహిత్యంలో సామెతలు ప్రాణవాయువు లాంటివి.

2 విషయ వివరణ:

సమాజం స్థిరమైనది కాదు; అది నిరంతరం ప్రవహించే నది లాంటిది. కాల గమనంలో ఆచారాలు, వృత్తులు, నమ్మకాలు, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం మారుతూ వస్తున్నాయి. సమాజంలో వచ్చే ఈ మార్పుల ప్రభావం భాషపైన, ముఖ్యంగా జానపద సాహిత్యంపై

Copyright © 2018, Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language

స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. నాటి గ్రామీణ, వ్యవసాయ ఆధారిత సమాజంలో పుట్టిన సామెతలు, నేటి పట్టణ, పారిశ్రామిక, గ్లోబలైజ్డ్ సమాజంలో తమ రూపాన్ని, స్వభావాన్ని మార్చుకున్నాయి. కొన్ని సామెతలు పూర్తిగా మరుగున పడిపోగా, మరికొన్ని సామెతలు ఆధునిక కాలానికి అనుగుణంగా కొత్త అర్థాలతో, కొత్త పదాలతో రూపాంతరం చెందాయి. ఈ వ్యాసంలో నాటి నుంచి నేటి వరకు తెలుగు సామెతలలో వచ్చిన మార్పులను, వాటి వెనుక ఉన్న సామాజిక కారణాలను సమగ్రంగా విశ్లేషిద్దాం.

2.1. **సామెతలలో మార్పుకు గల సామాజిక**, **ఆర్థిక కారణాలు**:

నాటి సామెతలు నేడు మార్పులకు లోనవడానికి లేదా కొత్త రూపాలు దాల్చడానికి ప్రధానంగా నాలుగు శక్తులు కారణమయ్యాయి:

2.1.1. **ఆర్థిక వ్యవస్థలో మార్పు (Economic Shift):**

నాటి సమాజం వస్తు మార్పిడి (Barter System) పద్ధతిపై, కవులు, రాజుల నాణేలపై ఆధారపడి ఉండేది. నేడు అది పేపర్ కరెన్సీ, ప్లాస్టిక్ మనీ, మరియు డిజిటల్ ట్రాన్సాక్షన్స్ (UPI) వైపు మళ్ళింది. ఆర్థిక మార్పు సామెతల పదజాలాన్ని మార్చేసింది.

2.1.2. **నగరీకరణ మరియు వలసలు (Urbanization):**

ఉమ్మడి కుటుంబాలు విచ్ఛిన్నమై, గ్రామాల్లోని యువత ఉద్యోగాల కోసం పట్టణాలకు వలస రావడం వల్ల, పల్లెటూరి వాతావరణానికి సంబంధించిన చిహ్నాలు సామెతల నుండి దూరమయ్యాయి.

2.1.3. సాంకేతిక విప్లవం (Technological Revolution):

ఇంటర్నెట్, స్మార్ట్‌ఫోన్లు, సోషల్ మీడియా (ఫేస్‌బుక్, వాట్సాప్, ఇన్‌స్టాగ్రామ్) రావడంతో మనుషుల ఆలోచనలు మారిపోయాయి. నాటి సమాచార సాధనాల స్థానంలో నేటి డిజిటల్ సాధనాలు చేరాయి.

2.1.4. విద్యా విధానం, ఆధునికత (Modern Education):

Copyright © 2018, Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language

ఆంగ్ల విద్యా ప్రభావం వల్ల తెలుగు పదాల స్థానంలో ఇంగ్లీష్ పదాలు వచ్చి చేరాయి. సామెతలు కూడా "మిక్స్డ్ లాంగ్వేజ్" (కోడింగ్ భాష) లోకి మారిపోయాయి.

3. నాటి సామెతలు నేటి కాలానికి చమత్కార అన్వయం:

సామెతలు సమాజపు అనుభవ సారాలు. కాలం మారుతున్న కొద్దీ మనుషుల జీవన విధానం, ఆలోచనలు, వృత్తులు, సాంకేతికత మారాయి. ఆ మార్పులకు అనుగుణంగానే నాటి సామెతలు నేడు సరికొత్త రూపాలను సంతరించుకున్నాయి. ఈ విభాగంలో కొన్ని ప్రాముఖ్యమైన పాత సామెతలు, అవి కాలంతో పాటు నేడు ఎలా మారాయో రంగాల వారీగా విశ్లేషించుకుందాం.

3.1.1 . నాటి వ్యవసాయ సమాజం – నేటి సాంకేతిక సమాజం:

పూర్వం సామెతలు ఎక్కువగా ఎద్దులు, నాగలి, బావులు, చెరువులు, పొలాలు, పిట్టలు, అడవి జంతువుల చుట్టూ తిరిగేవి. ఎందుకంటే నాటి మానవుడి ప్రపంచం అంతవరకే. ఉదాహరణకు, **"అడగనిదే అమ్మయినా అన్నం పెట్టదు**" అనేది నాటి సహజ కుటుంబ స్థితి. కానీ నేటి బిజీ లైఫ్‌లో అది "**అడగనిదే గూగుల్ అయినా ఇన్ఫర్మేషన్ ఇవ్వదు**" అనే స్థాయికి చేరింది.

వ్యవసాయ కూలీలు, రైతుల కష్టాల నుండి పుట్టిన "**ఎండకు ఎండి, వానకు తడిసి**" అనే మాట, నేటి సాఫ్ట్‌వేర్ యుగంలో "**ఏసీ లో కూర్చుని, స్క్రీన్ చూసి చూసి కళ్ళు కాయలు కాచాయి**" అనే సామెతగా రూపాంతరం చెందింది. అంటే, కష్టం యొక్క స్వభావం మారింది, కాబట్టి ఆ కష్టాన్ని వ్యక్తపరిచే సామెత రూపం కూడా మారింది.

3.1.2 ఆర్థిక మరియు ద్రవ్య చలామణి మార్పులు:

పూర్వం డబ్బును వరహాలు, పైసలు, దమ్మిడీలలో కొలిచేవారు. లోభిత్వాన్ని లేదా పేదరికాన్ని చెప్పడానికి ఆ పదాలనే వాడేవారు.

* **నాటి సామెత**: "**దమ్మిడీ ఆదాయం లేదు కానీ, దర్జాకు మాత్రం లోటు లేదు.**"

* **నేటి సామెత**: "**బ్యాంక్ బ్యాలెన్స్ సున్నా.. చేతిలో ఐఫోన్ ఉన్నా!**"

Copyright © 2018, Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language

నాటి 'దమ్మిడీ' (చాలా తక్కువ విలువ గల నాణెం) స్థానాన్ని నేటి 'బ్యాంక్ బ్యాలెన్స్' ఆక్రమించింది. నాటి 'దర్జా'కు ప్రతీక అయిన గుర్రాలు లేదా పట్టువస్త్రాల స్థానంలో నేడు 'ఐఫోన్' వచ్చి చేరింది.

***నాటి సామెత: "పైసలు లేని వాడు పసలేని వాడు."**

***నేటి సామెత: "పరిచయాలు ఎంత ఉన్నా.. పేటీఎం (UPI) లో పైసలు లేనోడు ."**

3.1.3. వ్యవసాయం – పారిశ్రామిక, ఐటీ రంగాల ప్రభావం:

వ్యవసాయంలో మోసాలు, శ్రమను బట్టి ఫలితం ఉండటం వంటి అంశాలపై నాటి సామెతలు ఉండేవి. నేడు ఐటీ రంగం, ఆఫీస్ కల్చర్ వాటిని మార్చేశాయి.

*** నాటి సామెత: "కుక్క తోక పట్టుకుని గోదావరి ఈదినట్లు."**

*** నేటి సామెత: " యూట్యూబ్ ని నమ్ముకుని ఆపరేషన్ చేసినట్లు ."**

నమ్మకూడని సాధనాన్ని నమ్ముకుని ప్రమాదంలో పడటాన్ని నాటి జానపదులు కుక్క తోకతో పోలిస్తే, నేటి ఆధునిక జానపదులు (నెటిజన్లు) యూట్యూబ్ సాధనాలపై అతిగా ఆధారపడటాన్ని వ్యంగ్యంగా చెప్తున్నారు.

*** నాటి సామెత: "పని లేని మంగలి పిల్లి తల గొరిగినట్లు."**

*** నేటి సామెత: "పని లేని నెటిజన్ వికీపీడియాలో ఎడిటింగ్ చేసినట్లు" లేదా "ఫేస్‌బుక్‌లో కామెంట్ల యుద్ధం చేసినట్లు."**

3.1.4. కుటుంబ వ్యవస్థ - మానవ సంబంధాలు మార్పులు:

అత్తాకోడళ్ల సంబంధాలు, ఉమ్మడి కుటుంబాలలోని గొడవలు నాటి సామెతలలో ఎక్కువగా ఉండేవి. నేడు అణుకుటుంబాలు (Nuclear Families), ఫ్లాట్ కల్చర్ రావడంతో ఇవి మారాయి.

*** నాటి సామెత: "అత్త సొమ్ము అల్లుడు దానం చేసినట్లు."**

*** నేటి సామెత: "కంపెనీ బడ్జెట్ తో మేనేజర్ పార్టీలు ఇచ్చినట్లు."**

Copyright © 2018, Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language

నాటి గ్రామీణ కుటుంబంలో అత్తగారి అధికారాన్ని, అల్లుడి నిర్లక్ష్యాన్ని చూపించే ఈ సామెత, నేడు కార్పొరేట్ రంగంలో కంపెనీ డబ్బుతో ఎంజాయ్ చేసే ఉద్యోగుల ప్రవర్తనకు అద్దం పడుతోంది.

*** నాటి సామెత: "ఇల్లు కాలి ఒకడేడుస్తుంటే.. చుట్ట కాల్చడానికి నిప్పు అడిగాడట ఇంకొకడు."**

*** నేటి సామెత: "రోడ్డు మీద యాక్సిడెంట్ అయి ఒకడు ఏడుస్తుంటే.. ఇంకొకడు సెల్ఫీ కోసం ఫోజు పెట్టాడట."**

మానవత్వ లేమిని, స్వార్థాన్ని చెప్పడానికి నాటి చుట్ట (పొగాకు) ఉదాహరణ అయితే, నేటి డిజిటల్ క్రేజ్ (సెల్ఫీలు, రీల్స్) నేటి క్రూరమైన నిజం.

3.1.5. రవాణా, ప్రయాణ సాధనాల మార్పులు:

పూర్వం ప్రయాణాలు ఎడ్లబండ్లు, నడక ద్వారా సాగేవి. కాబట్టి ఆలస్యాన్ని, వేగాన్ని వాటితోనే పోల్చేవారు.

*** నాటి సామెత: "ఆత్రగాడికి కూడు చల్లారదు.. ఎడ్లబండి సాగదు."**

*** నేటి సామెత: "ట్రాఫిక్ జామ్‌లో ఉన్నోడికి సిగ్నల్ పడదు.. 5G నెట్ వర్క్ రాదు."**

3.1.6. హాస్యం, వ్యంగ్యం మరియు ఆధునికత:

జానపద సాహిత్యంలో హాస్యానికి, వ్యంగ్యానికి కొదవ లేదు. ఆధునిక యువత (Gen Z మరియు Millennials) పాత సామెతలను తలకిందులు చేస్తూ, నేటి కాలపు సోషల్ మీడియా పిచ్చిని, బద్ధకాన్ని వ్యంగ్యంగా విమర్శిస్తూ పెరడీ సామెతలను సృష్టించారు. ఇవి కూడా ఒక రకమైన ఆధునిక జానపద సాహిత్యమే, ఎందుకంటే వీటికీ నిర్దిష్ట రచయిత ఉండరు, ఇంటర్నెట్‌లో ఒకరి నుండి ఒకరికి వ్యాప్తి చెందుతాయి.

*** నాటి సామెత:** ''గోడకు చెవులుంటాయి ''

*** నేటి సామెత** : ''ఫోనుకు హ్యాకర్లు ఉంటారు ''

*** నాటి సామెత:**'' మౌనం అర్థాంగీకారం ''

Copyright © 2018, Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language

* **నేటి సామెత** : ''బ్లూ టిక్ (Blue Tick) పడితే చూసినట్లు లెక్క''

* **నాటి సామెత** :''రూపం చూసి మోసపోకు ''
* **నేటి సామెత**: '' యూట్యూబ్ థంబ్‌నెయిల్ (YouTube Thumbnail) చూసి లైక్ కొట్టకు ''

* **నాటి సామెత** :''చెట్టు పేరు చెప్పుకుని కాయలు అమ్ముకోవడం''
* **నేటి సామెత**: ''ఫాదర్ బ్యాక్‌గ్రౌండ్ చూపి ఇన్ఫ్లుయెన్సర్ అవ్వడం''

* **నాటి సామెత** :''కంటికి చూసేది నిజం, వినేది అబద్ధం''
* **నేటి సామెత :** '' ఫొటోషాప్ యుగంలో చూసేది కూడా అబద్ధమే''
ఈ సామెతలను గమనిస్తే, నాటి భయాలు, నమ్మకాలు వేరు, నేటి డిజిటల్ భయాలు (Privacy Issues) వేరని స్పష్టమవుతుంది.

3.1.7. మాండలికాల నుంచి ఇంగ్లీష్ పదాల కలయిక వరకు:

సామెతలలో వచ్చిన మార్పు కేవలం వస్తువులలోనే కాదు, వాడే భాషలో కూడా వచ్చింది. నాటి సామెతలలో తెలంగాణ, రాయలసీమ, కోస్తాంధ్ర మాండలికాల సొబగులు, అచ్చతెలుగు పదాలు (ఉదాహరణకు: కంచె, చేను, మోటబావి, కుండ, చిలుక) ఉండేవి.
* **నాటి సామెత** : "**గోరుచుట్టుపై రోకటిపోటు**" అనేది నాటి భాష.
* **నేటి సామెత: "సర్వర్ డౌన్ అయిన టైమ్‌లో పవర్ కట్ అయినట్లు**" అనేది నేటి భాష.
ఇక్కడ భావం ఒక్కటే (కష్టం మీద ఇంకో కష్టం రావడం), కానీ వాడిన పదాలు పూర్తిగా ఆధునిక సాంకేతిక రంగానికి చెందినవి. దీనినే భాషా పరిణామం అంటారు.

4. ఆధునిక సామెతల ఆవశ్యకత:

కొందరు పండితులు పాత సామెతలు మారిపోవడాన్ని భాషా క్షీణతగా భావిస్తారు. కానీ జానపద విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తల ప్రకారం, ఇది భాషా జీవనానికి చిహ్నం. చనిపోయిన భాషలోనే మార్పులు ఉండవు; బ్రతికున్న భాష నిరంతరం మారుతూనే ఉంటుంది.

Copyright © 2018, Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language

నేటి కాలంలో పుడుతున్న ఈ కొత్త సామెతలు లేదా మార్పు చెందిన సామెతలు ఎందుకు అవసరమంటే

నేటి పిల్లవాడికి 'రోకలి' అంటే తెలియదు, 'కుంచం' అంటే తెలియదు. వాడికి "**రోట్లో తలదూర్చి రోకటి పోటుకు భయపడినట్లు**" అని చెప్తే అర్థం కాదు. అదే "**హెల్మెట్ లేకుండా హైవే ఎక్కి పోలీసోడికి భయపడినట్లు**" అని చెప్తే వెంటనే అర్థమవుతుంది.

ఆన్‌లైన్ మోసాలు, సైబర్ క్రైమ్స్, సోషల్ మీడియా అడిక్షన్ వంటి ఆధునిక రుగ్మతలను విమర్శించడానికి పాత సామెతలు సరిపోవు. కొత్త సామెతలు పుట్టాల్సిందే. ఉదాహరణకు: "**లైకుల కోసం పాకులాడేవాడు, కామెంట్ల కోసం కడుపు కోసుకుంటాడు**" అనేది నేటి సామెత.

5. ఉపసంహారం:

తెలుగు జానపద సాహిత్యంలో సామెతలు నాటి నుంచి నేటి వరకు సాధించిన పరిణామం అద్భుతమైనది. వ్యవసాయ క్షేత్రాల నుండి సాఫ్ట్‌వేర్ క్యూబికల్స్ వరకు, ఎడ్లబండ్ల నుండి ఎలక్ట్రిక్ కార్ల వరకు, వస్తు మార్పిడి నుండి క్రిప్టో కరెన్సీ వరకు సమాజం సాధించిన ప్రగతి అంతా ఈ సామెతల మార్పులో నిక్షిప్తమై ఉంది.

రూపం మారినా, వాడే పదాలు మారినా, వాటి వెనుక ఉన్న "మానవ స్వభావం" (Human Nature) మాత్రం మారలేదు. నాటి మానవుడిలో ఉన్న స్వార్థం, వెటకారం, ప్రేమ, కష్టం, భయం నేటి మానవుడిలోనూ ఉన్నాయి. అందుకే సామెత శరీరాన్ని మార్చుకుంది కానీ ఆత్మను మార్చుకోలేదు. ఈ మార్పులను గమనించడం ద్వారా మనం మన సమాజం ఎటు వైపు పయనిస్తుందో అర్థం చేసుకోవచ్చు. జానపద సాహిత్యం అనేది గతం మాత్రమే కాదు, అది నిరంతర వర్తమానం అని నిరూపించడానికి ఈ మారిన సామెతలే సజీవ సాక్ష్యాలు.

ఆధార గ్రంథాలు:

1. ''తెలుగు సామెతలు - జానపద సంస్కృతి''- డా,, బొందుగులపాటి దామోదరరావు
2. ''తెలుగు సామెతలలో స్త్రీ చిత్రణ'' - డా,, బి. ఛాయ
3. " ఆంధ్రుల జానపద విజ్ఞానం-డా,, ఆర్ వి ఎస్ సుందరం
4. చిత్తూరు జిల్లా జానపద విజ్ఞానం-డా,, పేట శ్రీనివాసులు రెడ్డి

Copyright © 2018, Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language

5 ''తెలుగు సామెతలు జనజీవనం''- డా,, నరసింహారెడ్డి పి

6. ''తెలుగు సామెతలు''- డా,, పి. రాజేశ్వరరావు"

7. '' జానపద విజ్ఞానాధ్యయనం'' - డా,, జి ఎస్ మోహన్

8. ''జానపద విజ్ఞాన వ్యాసావళి'' - డా,, జి ఎస్ మోహన్